

СТАНДАРТ МІНАГРОПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник Міністра

_____ І.М. Демчак
„____” _____ 200_р

**ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА.
ПРОВЕДЕННЯ ПРИЖИТТЄВОГО КОНТРОЛЮ ТВАРИН НА
ТЕРИТОРІЯХ, ЗАБРУДНЕНИХ РАДІОНУКЛІДАМИ**

СОУ 01.2-37-428:2006

Видання офіційне

Київ

МІНАГРОПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

ПЕРЕДМОВА

1 РОЗРОБЛЕНО: Український науково-дослідний інститут сільськогосподарської радіології Національного аграрного університету

РОЗРОБНИКИ: М. Лазарєв., канд. біол. наук; В. Кашпаров, док. біол. наук; С. Левчук, канд. біол. наук.

2 ПРИЙНЯТО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ: Міністерство аграрної політики України

3 УВЕДЕНО ВПЕРШЕ.

4 ЗАРЕЄСТРОВАНО: Державне підприємство “Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості” (ДП “УкрНДНЦ”)

від _____ № _____

Право власності на цей документ належить Мінагрополітики України.
Відтворення, тиражування чи розповсюдження документа повністю або частково на будь-яких носіях без офіційного дозволу Мінагрополітики України заборонено.
Стосовно врегулювання прав власності звертатись до Мінагрополітики України.

Мінагрополітики України 2006

ЗМІСТ

	с.
ВСТУП	IV
1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ	1
2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ.....	1
3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ.....	2
4 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ	2
5 СУТЬ МЕТОДУ.....	3
6 ОБЛАДНАННЯ ТА МАТЕРІАЛИ	3
7 ВИБІР МІСЦЯ КОНТРОЛЮ	3
8 ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ	4
9 ВИМОГИ ДО БЕЗПЕКИ	5
ДОДАТОК А.....	6

ВСТУП

Вміст ^{137}Cs в продукції тваринництва (м'ясі), що виробляється на техногенно-забруднених територіях, є одним із головних джерел додаткових дозових навантажень на людину. Об'єктом стандартизації є метод прижиттєвого визначення вмісту ^{137}Cs (основного дозоутворюючого радіонукліду на постраждалих від аварії на ЧАЕС територіях) в м'язах сільськогосподарських тварин. Метод контролю, в комплексі з відгодівлею тварин чистими кормами за певний проміжок часу перед забоєм, дає можливість отримувати м'ясо, яке відповідає державним гігієнічними нормативам.

СТАНДАРТ МІНАГРОПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

**ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА.
ПРОВЕДЕННЯ ПРИЖИТТЄВОГО КОНТРОЛЮ ТВАРИН НА
ТЕРИТОРІЯХ, ЗАБРУДНЕНИХ РАДІОНУКЛІДАМИ**

**КАЧЕСТВО ПРОДУКЦИИ ЖИВОТНОВОДСТВА.
ПРОВЕДЕНИЕ ПРИЖИЗНЕННОГО КОНТРОЛЯ ЖИВОТНЫХ НА ТЕРРИ-
ТОРИЯХ, ЗАГРЯЗНЕННЫХ РАДИОНУКЛИДАМИ**

Чинний від

1 СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1 Цей стандарт поширюється на худобу і визначає порядок проведення прижиттєвого контролю тварин на вміст ^{137}Cs .

2 НОРМАТИВНІ ПОСИЛАННЯ

У цьому стандарті є посилання на такі нормативні документи:

ДСТУ 4221:2003 Спирт етиловий ректифікований. Технічні умови.

ГОСТ 29298-92 Ткани хлопчатобумажные и смешанные бытовые. Общие технические условия. (Тканини бавовняні і змішані побутові. Загальні технічні умови.)

3 ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

Нижче подано терміни, вжиті в цьому стандарті, та визначення позначених ними понять:

1 радіоактивність

Самочинне перетворення нестабільних атомних ядер в ядра інших елементів або зміна їх енергетичного стану, що супроводжуються іонізуючим випромінюванням

2 радіонуклід

Радіоактивний нуклід

3 гамма-випромінюючий радіонуклід

Нуклід, який випромінює фотонне випромінювання при зміні енергетичного стану ядер

4 вміст радіонукліду

Активність радіонукліду, що міститься у визначеному об'єкті

5 питома активність м'язової тканини

Активність, яка міститься в одиниці маси м'язів при їх натуральній вологості

6 радіоактивне забруднення

Наявність радіонуклідів понад їх природний вміст у навколишньому середовищі та/чи організмі людини

7 радіаційний контроль

Комплекс заходів по виявленню та визначенню характеристик радіоактивного забруднення.

4 ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ

4.1 Прижиттєве визначення питомої активності ^{137}Cs у м'язовій тканині сільськогосподарських тварин проводять з метою радіаційного контролю тварин на приймальних пунктах м'ясокомбінатів та окремих сільськогосподарських підприємств на предмет відповідності допустимим рівням радіоактивного забруднення м'яса (ДР-2006) за допомогою спеціалізованого портативного гамма-спектрометра СУГ-1М.

4.2 Обстеження тварин проводять спеціалісти, які мають необхідну підготовку в галузі радіаційного контролю.

5 СУТЬ МЕТОДУ

Суть методу полягає у реєстрації гамма-випромінювання ^{137}Cs , інкорпорованого у м'язовій тканині в області стегнової частини та лопатки тварин, за допомогою сцинтиляційного детектора, розміщеного у свинцевому коліматорі, із подальшим обробленням спектру портативним аналізатором та індикацією результатів. Калібрувальні коефіцієнти ефективності реєстрації фотонного випромінювання з урахуванням його послаблення тілом тварини залежно від її ваги, визначаються під час випробувань і записують у пам'ять аналізатора.

6 ОБЛАДНАННЯ ТА МАТЕРІАЛИ

- 6.1** Повірений та атестований гамма-спектрометр СУГ-1М.
- 6.2** Повірений та атестований гамма-дозиметр.
- 6.3** Спирт етиловий. згідно з ДСТУ 4221.
- 6.4** Бязь згідно з ГОСТ 29298.
- 6.5** Ножиці хірургічні, номенклатурний номер Н-8 або Н-31.
- 6.6** Засіб мийний технічний синтетичний типу А, Б, В.

7 ВИБІР МІСЦЯ КОНТРОЛЮ

7.1 Перед початком робіт необхідно провести за допомогою гамма-радіометра обстеження радіоактивного забруднення майданчика, призначеного для контролю тварин.

7.2 Потужність експозиційної дози зовнішнього гамма-випромінювання в місці виконання контролю повинна бити не більше $7.74 \cdot 10^{-11} \text{ А} \cdot \text{кг}^{-1} \cdot \text{с}^{-1}$ ($30 \text{ мкР} \cdot \text{год}^{-1}$).

7.3 Поле гамма-випромінювання в межах майданчика має бути однорідним. Показники приладу в різних місцях вимірювання не повинні відрізнятись більш ніж на 30%.

7.4 Якщо отримані в результаті обстеження величини потужності експозиційної дози задовольняють вимогам пунктів 7.2 і 7.3, починають визначати вміст ^{137}Cs в м'язовій тканині тварин.

7.5 Якщо поле гамма-випромінювання на вибраному майданчику не відповідає вимогам пунктів 7.2 та 7.3, проводять дезактивацію майданчика або змінюють його місце знаходження.

7.6 Повторно виконують операції згідно 7.1 та 7.2 до отримання позитивного результату.

8 ПОРЯДОК ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ

8.1 Вимірювання проводять безпосередньо в ділянці основних м'язів стегна і лопатки тварини.

8.2 У разі наявності ознак забруднення поверхні тварини в місці контролю проводять його очищення. Для короткошерстих тварин місце контролю протирають спиртом або промивають з використанням мийних засобів. Для довшошерстих тварин місце контролю вистригають ножицями.

8.3 Визначають вагу тварини за допомогою вагів.

8.4 Готують спектрометр до роботи згідно вимог інструкції з експлуатації.

8.5 В діалоговому режимі вводять в програму значення порогу питомої активності м'язової тканини, що відповідає чинному на момент проведення обстеження допустимому рівню забруднення м'яса ^{137}Cs .

8.6 Вводять в програму визначену масу тварини та фонове значення потужності експозиційної дози.

8.7 Щільно притискають блок детектування безпосередньо до місця контролю і проводять вимірювання.

8.8 Отримані результати записують в робочий журнал. Спектр вимірювання заносять в пам'ять приладу з позначенням імені файлу в робочому журналі.

8.9 Періодично перевіряють результати прижиттєвого контролю визначенням питомої активності ^{137}Cs в м'язах, порівнюючи їх з результатами після забою тварини.

9 ВИМОГИ ДО БЕЗПЕКИ

Безпеку під час проведення контролю забезпечують відповідно до вимог НРБУ-97 [2] та ДСП 6.074.120- 01 [3].

ДОДАТОК А
(довідковий)

БІБЛІОГРАФІЯ

- 1 ДЕРЖАВНІ ГІГІЄНІЧНІ НОРМАТИВИ. Допустимі рівні вмісту радіонуклідів ^{137}Cs і ^{90}Sr у продуктах харчування та питній воді. (ДР-2006).–Київ, 2006.–13 с.
- 2 НОРМИ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ. *Доповнення* : Радіаційний захист від джерел потенційного опромінення (НРБУ-97/Д-2000). Державні гігієнічні нормативи ДГН 6.3.1.– 6.5.061-2000.–Київ, 2000.–80 с.
- 3 Радіаційна гігієна. ОСНОВНІ САНІТАРНІ ПРАВИЛА ПРОТИРАДІАЦІЙНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ (ОСПУ). Державні санітарні правила. ДСП 6.074.120-01.–Київ, 2001.–127 с.

Код УКНД 65.020.30

Ключові слова: радіоактивне забруднення, цезій-137, м'ясо, прижиттєвий контроль тварин, допустимий рівень

Директор УкрНДІСГР НАУ

_____

особистий підпис

В. Кашпаров

Керівник розробки,
завідуючий лабораторією

_____

особистий підпис

М. Лазарєв

Відповідальний виконавець,
завідуючий лабораторією

_____

особистий підпис

С. Левчук